

ИЗ ФОЛКЛОРА СРБА У ДУНАВСКОЈ КЛИСУРИ

Теренска истраживања традицијске културе и фолклора Срба у Дунавској клисури ауторка овог прилога обавила је јуна 2017. у оквиру пројекта *Истраживање историје и културе Срба у Румунији*. Разговори су, осим тема везаних за традицијску културу, укључили и усмену историју, свакодневни живот и сл. Процена о ургентности бележења фолклорне грађе налагала је и озбиљније инсистирање на њеном добијању када год је то бивало могуће, те је забележен релативно широк корпус различитих фолклорних жанрова. У излагању ће бити представљени фолклорни текстови забележени од саговорнице из Белобрешке (рођ. у Соколовцу): баладе, сватовске, љубавне и породичне песме. Примери су коментарисани кроз анализу стилско-мотивских карактеристика и поређење са раније забележеним варијантама.

Кључне речи: Срби у Румунији, теренска истраживања, балада, сватовске песме, породичне песме, љубавне песме.

1. Истраживања фолклора Срба у Дунавској клисури

Досадашња истраживања фолклора Срба у Дунавској клисури нису била бројна. Најбогатији корпус фолклорне грађе доносе монографије Борислава Ђ. Крстића. У књизи *Народни живот и обичаји Клисураца и Пољудијаца* (2015) овај аутор објављује кратке магијске текстове везане за календарске обредно-обичајне праксе, коледарске песме, текстове Вертепа, додолске песме, бајања, вербални фолклор везан за животни циклус (свадбу и погребне обичаје), бећарце, демонолошка предања и сродне садржаје. Елементи демонолошког система ове заједнице (змај, шумски или водени дух – *враг* или *нечисник*, тј. *видра*, демони судбине – *суделнице*, порођајни демони – *бабице*, демони болести – *тејке*, Шумска мајка – *шуминка*) били су обухваћени теренским истраживањима Слободана Зечевића, шездесетих година 20. века (Зечевић, 1971; уп. и Зечевић, 1981). Када је о етномузиколо-

¹ smiljana78@yahoo.com

² Рад је резултат истраживања на пројекту: *Истраживање културе и историје Срба у Румунији*, у организацији Центра за научна истраживања и културу Срба у Румунији при Савезу Срба у Румунији.

лошким интересовањима реч, незаобилазан је рад Саве Илића, који је вокалну традицију Срба из Клисуре и Пољадије документовао кроз 67 примера жанровски разноврсних лирских песама и балада, уз мелографске записе (Илић, 2006). Музички и плесни фолклор Срба у Свиници и Љупкови били су предмет пажње етнокореолога Селене Ракочевић (Ракочевић, 2012; 2017; 2018; Ракоћевић, 2013; в. и Mellish, Ракоћевић, 2015).

Традицијска култура Срба у Дунавској клисури недавно је на терену систематично истраживана у оквиру пројекта *Истраживање историје и културе Срба у Румунији*, чији је носилац Центар за научна истраживања и културу Срба у Румунији при Савезу Срба у Румунији. С обзиром на то да је пројекат још у току, за сада су објављени само парцијални резултати рада везани за област демонологије (Ђорђевић Белић, 2018), крсну славу (Аксић, 2018; 2021; Трубарац Матић 2018), божићне обичаје (Ивановић Баришић, 2018), обичај кумачења (Сикимић, 2018), неке облике магијске праксе (Трубарац Матић, 2021) и плесни фолклор (Ракочевић, 2018).³

Ауторка овог прилога на терену је радила јуна 2017. са колегиницама из Балканолошког института САНУ, др Биљаном Сикимић и др Светланом Ђирковић, у насељима Дивич/Дивић (рум. *Divici*), Белобрешка (рум. *Belobreșca*), Стара Молдава (рум. *Moldava Veche*), која припадају округу Караш Северин (рум. *Județul Caraș-Severin*), чији је административни центар град Решица. Према попису из 2011. у Дивичу је живело 236 Срба и 45 Румуна, у Блобрешки 477 Срба и 90 Румуна, а у Старој Молдави 1016 Срба.

Рад на терену одвијао се методом полуструктурираног интервјуа. У складу са методолошком праксом нашег истраживачког тима теме разговора су, осим традицијске културе, обухватиле и усмену историју, свакодневни живот, биографске приче и сл., уз прилагођавање знањима и склоностима саговорника. Процена везана за ургентност бележења фолклорне грађе налагала је и озбиљније инсистирање на њеном добијању када год је то бивало могуће. На тај начин формиран је корпус који обухвата демонолошка предања (*прикуљши*, *вампис*, *ноћник* / *нотњик*, *тодоровци* / *тодоронци* / *тудоронци*, *суђенице* / *суђене*, *бабице*, персонификовани демони болести – *тејка* (колера)), те она која се могу одредити као културноисторијска (порекло становништва, досељавање, фолклорна сећања везана за доба владавине Марије Терезије). Лирске врсте документоване су кроз обредно-обичајне песме (текстови које изводе деца током опхода на Бадњи дан, сватовске песме), те оне са љубавном и породичном тематиком. Забележено је неколико лирско-епских песама, претежно митолошких и историјских балада. Добијени су и различити типови магијских текстова, а у разговоре су спонтано увођени и други кратки говорни жанрови (заклетве, формулативни поздра-

³ Резултати рада на поменутом пројекту обухватају и лингвистичке студије које се редовно објављују у часопису *Исходишта*.

ви, пословице и пословичка поређења и сл.). Релативна очуваност традиционалног вербалног фолклора (који није само део пасивног знања и сећања), специфичности активног обредно-обичајног комплекса, те особине језика сведоче да је реч о култури са низом архаичних елемената. Додатна специфичност огледа се у очекиваној интерференцији са контактном, румунском културом (детаљније на анализи конкретних примера вербалног фолклора у Ђорђевић Белић, 2018; 2019; у вези са обичајем кумачења Сикимић, 2018).

2. Фолклорна грађа из Белобрешке

У наставку се доноси део фолклорне грађе забележене од саговорнице из Белобрешке. Реч је о жени рођеној 1932. у Соколовцу, удатој 1951. у Белобрешку. Четворогодишњу школу завршила је у Соколовцу, а школовање, до затварања међудржавне границе, наставила у Белој Цркви. Певала је у црквеном хору до 2014. године. У разговору који је трајао готово 4 сата добијен је материјал везан за биографску причу, усмену историју (сећање на одвођење комшија у Бараган, колективизација), елементе традицијске културе, укључујући и фолклор.

Своје (условно речено) извођење саговорница је прилагодила околностима истраживачке ситуације, те се добрим делом радило о некој врсти диктирања. Ипак, артифицијелна перформативна ситуација до извесне је мере превазилажена различитим начинима наративне контекстуализације фолклорних текстова. Саопштавање песама уоквирено је метатекстуалним коментарима који тематизују претходне извођаче (оне од којих је песме слушала и учила), сећања на сопствена извођења, различите биографске детаље.

Систематизација и жанровска класификација грађе која ће бити представљена плод су накнадне интервенције ауторке овог прилога. Емски називи за жанрове (а они функционишу само када је реч о сватовским песмама, будући да остале жанрове саговорница одређује уопштено, као *песме*) наведени су курзивом.

2.1. Баладе

С: И тако песме. Моја мајка је била јако певачица. И ја сам. И певачица и играчица. Моја мати је била јако весељак. И мој син је играо као лептир. [*дужа дигресија о певачком и играчком умећу чланова породице*].

И: Јесте научили од мајке неке песме?

С: Научила сам, научила сам. То ме викао мој покојни кума Борица Крстић. Ја сам певала песму кад се Сретко женио, а он је чуо... [*објашњење околности због којих Крстић није од ње забележио песму*] И ја онда сам ту песму, ћу да вам испричам, то је моја мати певала. Каже:

Родила лоза два грозда,
И стара мајка две кћери.
Једна је била Аница,
Друга је била Мара, Марица.
Дошо је Јова са мора... Млађа је била лепша.
Да проси млађу Марицу.
Ал ташта Јови говори:
„О, Јово, зете рођени,
Не проси млађу Марицу,
Већ проси старију Аницу.”
То Јова ташту послуша
И оде са Аном на море, он је био морнар.
Кад су стигли сред мора,
А Јова Ани говори... Није је волео.
„Нагни се, Ано, на море,
Да видиш воду моравску.”
Ана се нагне на море, и Јова гурне Ану у море и она се удавила.
Када је прошла година,
Јова је дошо код таште
Да иште млађу Марицу.
А ташта Јову пита:
„О, Јово, зете рођени,
Што ниси Ану довео?”
А Јова ташти говори:
„Мушко је чедо имала,
Па јој је чедо плачљиво,
А бела пређа кидљива”, како је прела, знате,
„А бела пређа кидљива.
Да пуштиш млађу Марицу
Док Ана пређу помота,
Марица чедо да забавља.”
У тим се ташта превари,
И пушти млађу Марицу,
И оде с Јовом на море.
Када су стигли крај мора,
А Мара Јову упита:
„О, Јово, зете рођени,
Шта л оно сјаји сред мора?
Да ли је сунце ил месец,
Или је звезда Даница?”
А Јова Мари говори:
„Није ни сунце, нит месец,
Нити је звезда Даница,
Већ твоја сестра Аница.”
И она скочи у море.
Изгуби лоза два грозда,

И стара мајка две кћери... И са тим се завршава.⁴

И: Прелепа песма.

С: Зна мајка, моја Д., ја сам је терала, има свеску: – Ајде, Д., љуби те пара, да пишеш песме што год старе зна пара. И она је узела, има леп рукопис и лепо писала све.

И: Знате још?

С: Знам, како да не знам.

И: Ајде, ако вам није тешко.

С: Сам кад оћете ви да пишете. [смех]

И: Ја хоћу.

[...]

Сестра брата на вечеру звала:

„Ајде, брате, код мен на вечеру.”

„Не могу ти, сејо, вечерати,

Синоћ сам ти у кафану био

И с Турцима кавгу заметнуо,

Убио сам јединца у мајке.”

„Ајде, брате, код мен на вечеру,

Сеја има до четири сина,

Једнога ћу Турку поклонити

Да замени, брате, твоју главу.”

Кад ујутру бео дан освану,

Стаде мајка синке нарицати:

„Ако ли ћу сина Милована,

Милован ми прва милос моја.

Ако ли ћу сина Радована,

Радован је друга милос моја.

Ако ли ћу сина Јову,

Јова ми је матрина маза.

Ако ли ћу сина Симејона,

Симеон ми школе изучио.

Ајде, Симо, синуло је сунце,

Ујка тебе у сватове зове,

⁴ Сиже ове баладе познат је у традицијама свих балканских Словена. У забележеној варијанти очувани су иначе стабилни мотиви и стилска решења (уводни паралелизам, мајка не даје просцу млађу кћер, коб преласка преко воде, алегоријски обликован сегмент о смрти – смрт као рођење мушког чеда, уз везивање за пређу (у већем броју варијаната платно, в. нпр. Franković, 2004; Шапкарев, 2008, бр. 631; Delorko, 1960: 66, 68), мотив метаморфозе (у неким примерима реч је о метаморфози у рибу, нпр. Franković, 2004; Шапкарев, 2008, бр. 631)). Редукција сижеа праћена је у једном од расположивих записа жанровским померањем од баладе ка лирској песми, уз изневеравање хоризонта очекивања најављеног потенцијалним кршењем мајчиног савета / табуа (*Negazi vode duboko / nediži krilca visoko / nespliči vlase široko / ne nosi pero na hero / ne ljubi mlada junaka*, Krišković, 1855: 605).

Ујка тебе у сватове зове
Да му будеш девер код девојке.”
„Остави ме, моја мила мајко,
Ноћас сам ти ружан санак снио.
У мог ујке крвави рукави,
Да су ујки прокапали двори.”
„Ајде, Симо, синуло је сунце,
Ујка чека у поље широко.”
Скочи Симо на ноге јуначке,
Па обуче свилу и кадифу,
Коња зоби, коњ му зоби неће,
Коња седла, коњ се одседлаје.
Па он оде у поље широко.
Сретоше га три Турчина млада.
Први вели: „Гле, лепа јунака.”
Друга вели: „Како ће га прежалити мајка?”
Трећи ћути, ништа не беседи,
Макне сабљом, одесче му главу.
Мртва глава, језик проговара:
„Ставите ме коњу у зобницу,
Нек ме носи мојој милој мајци,
Нека кука, нека јадикује,
Нека синке у деверство даје,
У деверство, ујкино неверство.” С тим се заврши.

И: Сте то исто од мајке чули?

С: Молим... Да.

И: Се све то исто пева.

С: То се све пева. Певала моја покојна мама, била певачица, играчица...⁵

⁵ Реч је о историјској балади са сижеом „жена жртвује сина да би сачувала брата”. Релативна стабилност тематско-мотивског склопа, којом се у поређењу с варијантама одликује на терену забележени текст, очекивана је за овај сижејни модел (в. преглед и анализу варијаната у Пандуревић, 2005; попис варијаната допуњен у Перић, 2017). Пажљивим разматрањем генезе и трансформације мотива који поменути сиже обликују Јеленка Пандуревић детектује постојање митолошке основе (митологема о неуспешној иницијацији у јуначки статус, сан као предсказање, аналогија свадба / смрт, семантика имена, коњ као медијатор, однос ујак / сестрић), те њену потоњу историзацију: „Једна стара тема, која је захватила преломни тренутак у историјском развоју породице, на етичком и емотивном плану обликовала се, дакле, кроз дилему жене: бити сестра или мајка. Интерпретација наслијеђене грађе у условима потпуно дефинисаних патријархалних односа задржава се на моралној осуди мајке која није у стању да успостави чврсту границу између *ми* и *они* (а коју управо захтијева њен статус удате жене) и тај њен преступ уграђен је у основе сижеа *жена издаје сина за брата*. Надмоћ епског импулса и историјских тема доводи до помјерања ове границе, тако да се сваки конфликт између *ми* и *они*, у реалним историјским околностима, нужно конкретизује у конфликт Срби – Турци, а пјесма, која се зачела као митолошка, добија сва обиљежја

2.2. Сватовске песме – сватовци, сватовске поскочице

С: Сватавац се певао:

„Изведи, брале, сеју на венчање!”

„Ја би је извео, ал ми је жао.

А да сам знао да је то жао,

Не би је дао.”

„Поздрави се од родитеља,

Од оца, мајке и браће драге.”

Лепу Смиљу изведоше,

Сви је редом изљубише,

Ал мени је не дадоше.

Метла ногу на потегу,

Па све виче: „Нећу!”

А на кума намигује

Да се кола крећу.

Терај, куме, риђу,

Да нас не обиђу.

Ако нас обиђу,

Пуцаћу ти риђу.

Далеко је Митровица,

Где се кува киселица, чорба кисела,

А још даље Нови Сад,

Де се кува паприкаш.

Удај, да, да, да, да,

Ја сам нова млада.

Ја сам нова млада,

Сад је моја влада.

То су поскочице...

Свекар узме торбичицу,

И натакне торбичицу,

Па он оде тада

Чак до винограда.

Жарач узме свекрвицу,

Око куће кукавицу.

„Ћути, мајко, ћути,

И мене је исћушкала,

Два ми зуба истерала!” [смех] То момак одговорио... Е сад доста толико.

И: Ово после су поскочице?

С: Молим?

И: Ове су поскочице?

С: Да. Поскочице, то су.

И: А кад се оне певају?

С: Кад иде млада на венчање, кад полази на венчање, онда се то пева, кад полази из куће, онда иште опроштај од родитеља.

И: А све су поскочице, или ова прва што сте рекли – *Изведи брале...*?

С: То је више жална та, кад полази на венчање, да. Ја сам певала моја ћерка кад се удавала. [*сећања на извођења на свадбама*]⁶

2.3. Љубавне и породичне песме

И: Ал знате још неку песму ко оне што сте ми причали – *Родила лоза два грозда, па Сестра брата на вечеру звала?*

С: Па зна мајка. Ај, ћу да вам причам једну што је мој деда певао.

Шта се оно тамо сјаји,

У даљини, у гори?

Да л је сунце, ил је месец,

Ил су сјајне звездице?

Нит је сунце, нит је месец,

Нит су сјајне звездице,

Већ су оно дални двори,

Дални двори у гори,

И у двору лепа Мара

⁶ Будући да саговорница песменије отпевала, изостанак мелодијских модела отежао је разграничавање појединачних примера, те се ауторка овог прилога руководила метроритмичким карактеристикама текстова, дужим паузама које је саговорница правила у саопштавању, те поређењем са до сада забележеним варијантама. Понуђена решења треба прихватити сасвим условно, посебно имајући на уму да се у реалној ситуацији извођења неки од наведених примера извесно могу уланчавати и слободно комбиновати. Саговорничино коришћење термина *сватовац* за (у метроритмичком и мелодијском смислу) различите врсте песама делимично је различит од налаза Јелене Јовановић везаног за вокалну традицију Срба у Горњем Банату у Румунији, где се овај термин користи искључиво за силабичну мелодију играчког карактера, подударну мелодији игре *логовац*, познату по стиховима: *Метла ногу на потегу...* У том смислу саговорница из Белобрешке термин користи у значењу које је карактеристично за остале панонске области, а где је оно знатно шире и „обухвата лагану, развијену, мелизматичну мелодију у ритму *parlando rubato*” (Јовановић, 2015: 66). Закључак је овом приликом могуће темељити само на посредним показатељима, конкретно – на чињеници да је као *сватовац* означена и песма са почетним стиховима *Изведи, брале, сеју на венчање*, чије су варијанте бележене у темпу *parlando rubato*, а која се изводи приликом *убрађивања* девојке (податке о варијантама в. у Јовановић, 2015: 73; варијанту из Дунавске клисури (без нотног записа) в. у Крстић, 2015: 214–215). Поменута песма би, према класификацији Ј. Јовановић припадала групи „правих”, аутохтоних свадбених песама. Саговорница, додатно, након питања истраживача, прави извесну разлику између ове и песама које одређује као *сватовске поскочице* (*То је више жална та, кад полази на венчање...*), а које су махом шаљиве и ведре садржине.

Росно цвеће заливала.
А ја узо стрелицу
Да устрелим Марицу,
Марица се лепо моли:
„Немојте ме стрелјати.
Ако ћете росна цвећа,
Ви дођите изјутра,
Ујутру је свако свеће
Росно, лепо, мирисно.
Ако ћете воде хладне,
Ви дођите у подне,
У подне је свака вода
Бистра, ладна, студена.
Ако ћете мене младу,
Ви дођите увече,
Увече је свако старо
Легло, заспало.”
А нас двоје, лане моје,
Љубисмо се до зоре.

То ми деда певао те песме. Исидор се звао, деда Исидор мој. А мајка ми се звала Евица.

Зашло сунце за невен, за гору,
Јунаци се из мора извозу.
Бројила и млада Ђурђевица,
Док наброји до три добра њена.
Прво добро, Ђорђа господара,
Друго добро, ручнога девера,
Треће добро, брата рођенога.
За Ђурђом је косе резала,
За девера лице нагрдила,
А за брата очи извадила.
Косу реже, коса опет расте,
Лице грди, лице израшћује,
Очи чарне не могу израсти,
Нити срце за братом рођеним.⁷

⁷ Забележени текстови песама са почетним стихом *Сунце зађе за невен, за гору* не разликују се у озбиљнијој мери (уз изузетак наративно развијенијег примера из Вукове рукописне заоставштине, у збирци Ђорђа Стефановића Којанова), те се и овде приказана варијанта уклапа у поменуте оквире. О варијантама текста и мелодије ове песме опширно су дискутовале Јелена Јовановић и Зоја Карановић (Јовановић и Карановић, 2017). Према би се према врсти стиха, неким тематско-мотивским карактеристикама и вези са обредним очекивало да је реч о „херојској тужбалици” (Јовановић и Карановић, 2017: 24; уп. Карановић, 2011; 2014), а о специфичној релацији са тужбаличком традицијом, како ауторке истичу, могуће је говорити и са становишта музичке компоненте, реч је, закључује се у поменутој студији, о лирској

Та није тако дугачка. Сад вам мајка доста изређала.

3. Завршна разматрања

Богатство традиционалних фолклорних жанрова добијених у овом разговору, што у савременим теренским истраживањима представља и својеврсну реткост, вероватно је плод неколико фактора. Осим индивидуалних афинитета, знања, талента и позитивног контакта који је успостављен са истраживачем, чини се да саговорница поседује и изразито развијену свест о важности традицијске културе и бележењу као начину њеног чувања од заборавља. На то упућују коментари везани за потребу преношења знања потомцима, макар и у писаној форми (*Моја Д. има свеску. Ја сам је терала: – Ајде, Д., љуби те пара, да пишеш песме што год зна пара. И она је узела, има леп рукопис и лепо писала све...*). Коначно, доживљај традицијске културе као важног елемента идентитета Срба у Румунији, уз свест о њеној редукацији у савременим оквирима (*То су били тако обичаји. А сад то се не гледа... То су били обичаји пре. Наши стари српски, што се каже...*), несумњиво су утицали на мотивисаност да сопствено знање пренесе истраживачима.

Извори и литература

- Аксић, 2018: Нина Аксић, Крсна слава као живи елемент традицијске културе Срба у Дунавској клисури (Румунија), *Исходишта* 4, 9–28.
- Аксић, 2021: Нина Аксић, Терминологија исхране у обредној пракси везаној за крсну славу код Срба у Дунавској клисури (Румунија), *Исходишта* 7, 9–24.
- Ђорђевић Белић, 2018: Смиљана Ђорђевић Белић, *Тодоровци / тодоронци / тудоронци*: Прилог проучавању демонологије Срба у Дунавској клисури, *Исходишта* 4, 75–88.
- Ђорђевић Белић, 2019: Смиљана Ђорђевић Белић, Песма о Јови Чаруги и предање о Петру Манту (Pătru Mantu) из Рудне: Комуникација између култура и „гранична” фолклорна знања, *Исходишта* 5, 113–127.

породичној песми, при чему се веза са херојским и тужбалицом не укида у потпуности. Мелодијски модел једног дела варијаната карактеристичан је за епске и лирско-епске песме. Овом моделу припада и пример који је документовао С. Илић у Варјашу (Румунија) 1954. године, па би се могло претпоставити да је на овај начин била извођена и песма чији је текст забележен у Белобрешки. Са друге стране, варијанте мелодије забележене у околини Сврљига и на Руднику припадају шопском и динарском типу старог двогласног певања и обе представљају варијетете жетелачког певања, које чува везу са обредном традицијом. У том смислу Јовановић и Карановић подвлаче: „Истоветност садржине, као и аналогија која се може успоставити између завршетка вегетативног процеса и смрти могла би, међутим, говорити у прилог још једне архаичне везе тужбаличке и жетелачке певачке традиције” (Исто: 35).

- Зечевић, 1971: Слободан Зечевић, Народна веровања у Свињици, *Зборник радова Етнографског института САНУ* 5, 89–99.
- Зечевић, 1981: Слободан Зечевић, *Митска бића српских предања*, Београд: „Вук Караџић” – Етнографски музеј.
- Ивановић Баришић, 2018: Милина Ивановић Баришић, Божић код Срба у Дунавској клисури, *Исходишта* 4, 89–98.
- Илић, 2006: Сава Илић, *Музичко наслеђе Срба, Шокаца и Карашеваца у Румунији* (прир. Јелена Јовановић), Нови Сад: Матица српска, Одељење за сценске уметности и музику – Музиколошки институт САНУ, 2006.
- Јовановић, 2015: Јелена Јовановић, *Певачко наслеђе Срба у Горњем Банату у Румунији: Сведочанства на истеку XX века*, Београд – Темишвар: Музиколошки институт САНУ – Савез Срба у Румунији.
- Јовановић и Карановић, 2017: Јелена Јовановић и Зоја Карановић, Највећа је жалост за братом: О тексту и о мелодији, *Фолклористика* 2/1, 19–39.
- Карановић, 2011: Зоја Карановић, „Највећа је жалост за братом” – текст и културни контекст песме, *Књижевност и језик* 58/1–2, 45–59.
- Карановић 2014: Зоја Карановић, „Највећа је жалост за братом” (жанр и смисао), у: *Аспекти идентитета и њихово обликовање у српској књижевности* (ур. Горана Раичевић), Нови Сад: Филозофски факултет, 67–78.
- Крстић, 2015: Борислав Ђ. Крстић, *Народни живот и обичаји Клисураца и Пољадјаца*, Темишвар: Савез Срба у Румунији.
- Пандуревић, 2005: Јеленка Пандуревић, Народне пјесме о жени која жртвује сина да би сачувала брата, *Зборник Матице српске за књижевност и језик* 53/1–3, 83–98.
- Перић, 2017: Ђорђе Перић, Песме српских песника у мелографским записима познатих и мање познатих хрватских мелографа, у: *Зборник о Србима у Хрватској* 11 (ур. Василије Ђ. Крстић), Београд: САНУ, 151–183.
- Ракочевић, 2012: Селена Ракочевић, Истраживања музичке и плесне праксе Срба у Дунавској клисури – Свиница и Љупкова, *Гудало: часопис за унапређење музике* 13, 98–108.
- Ракочевић, 2017: Селена Ракочевић, Етнографија намењивања плеса у селу Свињици, *Исходишта* III. Темишвар – Ниш: Савез Срба у Румунији – Филозофски факултет Универзитета у Нишу, 357–368.
- Ракочевић, 2018: Селена Ракочевић, Игранке у српским селима Дунавске клисуре у Румунији, *Исходишта* 4, 293–308.
- Сикимић, 2018: Биљана Сикимић, Теренска истраживања Срба у Клисури 2017: Обичај кумачење, *Исходишта* 4, 309–322.
- Трубарац Матић, 2018: Ђорђина Трубарац Матић, Елементи култа предака у славским обичајима Срба из клисурских села румунског Баната (Белобрешка, Дивич, Стара Молдава), *Исходишта* 4, 373–384.
- Трубарац Матић, 2021: Ђорђина Трубарац Матић, О једном начину предбрачног прорицања међу Србима у Румунији, *Исходишта* 7, 339–347.

- Шапкарев, 2008: *Сборник от български народни умотворения*. Т. 1. Песни. Съст. Кузман Шапкарев. Под редакцията на Тодор Моллов, Варна: LiterNet, 2008.
- Delorko, 1960: Olinko Delorko, *Istarske narodne pjesme*, Zagreb: Institut za narodnu umjetnost.
- Franković, 2004: Đuro Franković, *Epske pjesme i balade Hrvata u Mađarskoj*, Pečuh: Frankovics és Társa Kiadó Bt.
- Krišković, 1855: Pučke primorske pjesme. Soobćio Ant. Krišković. *Neven. Zabavni i poučni list*. Četvrti tečaj, 605.
- Mellish, Rakočević, 2015: Liz Mellish and Selena Rakočević (eds.), *Dance, Field Research, and Intercultural Perspectives The Easter customs in the village of Svinija*, Pančevo: Kulturni centar Pančeva & Selena Rakočević.
- Rakočević, 2013: Selena Rakočević, Ethnochoreological research: dance practice of the village of Svinita (Romania), у: *Tradicija kao inspiracija. Zbornik radova sa naučnog skupa "Vlado Milošević: etnomuzikolog, kompozitor i pedagog"*, Banja Luka: Akademija umjetnosti – Akademija nauka i umjetnosti Republike Srpske, 247–263.

Smiljana Đorđević Belić

FROM THE FOLKLORE OF THE SERBS IN THE DANUBE GORGE

Summary

The author of this paper conducted field research on the traditional culture and folklore of Serbs in the Danube gorge in June 2017. within the project *Research of the History and Culture of Serbs in Romania*. Field conversations included, in addition to topics related to traditional culture, oral history, everyday life and the like. The scientific interests and the primary area of research of the author conditioned the more intensive introduction of issues related to verbal folklore, and a relatively wide corpus of folklore material was obtained. Attention is focused on the folklore material recorded in the interview with the interlocutor from Belobreška: ballads, wedding songs, love songs. The texts are commented through the analysis of stylistic and motive characteristics and comparison with previously published variants.

Keywords: Serbs in Romania, field research, folklore, ballads, wedding songs, love songs.